

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.1155/2008/5.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év június hó 18. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A halált okozó ittas járművezetés büntette és más bűncselekmény miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által védője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Budakörnyéki Bíróság 9.B.184/2002/21. számú ítéletét és a Pest Megyei Bíróság 2.Bf.143/2003/37. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Budakörnyéki Bíróság a 2002. év október hó 11. napján kihirdetett 9.B.184/2002/21. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki halált okozó ittas járművezetés büntetében és segítségnyújtás elmulasztásának a veszélyhelyzetet előidéző által elkövetett büntetében. Ezért őt - halmazati büntetésül - 3 év 6 hónap börtönbüntetésre, 4 év közügyektől eltiltásra és végleges hatályú közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte. Rendelkezett a felmerült bűnügyi költség viseléséről.

Az elsőfokú bíróság ítéletének - a másodfokú bíróság által helyesbített - tényállása szerint a terhelt a nap folyamán 15 óráig szeszestalt fogyasztott. A terheltet az esti órákban - ki nem zárhatóan - a vele haragos viszonyban lévő személyek életveszélyesen megfenyegették, közölve, hogy fél óra múlva a lakásán felkeresik. Ezért 21 óra 20 perc előtti időben a terhelt gépkocsijával elindult és lakott területen, közúti járművezetéstől eltiltás hatálya alatt, alkoholtól legalább igen enyhe fokban befolyásolt állapotban közlekedett.

A bekanyarodott az 5,4 méter széles, irányonként egy-egy forgalmi sávossal, egyenes vonalvezetésű, egyenetlen felületű, laza szerkezetű, aszfaltburkolatú útra, amelynek mindkét oldalán földes, füves útpadka található.

Éjszakai fényviszonyok között, az út bal oldalán elhelyezett, működő közvilágítás mellett, derült időben, gyér forgalomban a terhelt ittassága miatt gépkocsiját - a megengedett 50 km/óra helyett - 71 km/óra sebességgel vezette.

A 30. számú ingatlan előtti térséghez közeledve észlelte az úttesten - a terhelt haladási irányához képest - balról jobbra tartva kerékpárját toló sértettet. Ekkor intenzíven fékezett, azonban a megengedett lényegesen meghaladó sebessége miatt gépkocsiját a sértett előtt nem tudta megállítani. A jármű jobboldali elejével mintegy 30-31 km/óra sebességgel a sértett által tolt kerékpár hátsó kerekének ütközött.

Az ütközés előtt a gépkocsi jobb oldali első kerekétől 20,9 méter, a baloldali első kerekétől 18,1 méter állóra fékezett nyom maradt vissza, a terhelt az ütközés után 5,3 méterre állt meg, miközben a gépkocsi aljlemeze érintkezett a sértett testével.

A sértett az elütés következtében koponyatörést, kétoldali sorozat, illetve ablakos bordatörést szenvedett. A sérüléseivel összefüggésben kialakult agyvizenyő, agyi oxigénellátás miatti agykárosodás miatt két hét múlva meghalt.

Az ütközést követően a terhelt az úttesten fekvő sértettet kikerülve segítségnyújtás nélkül elhajtott. A gépkocsi leszakadt rendszámablaja a helyszínen maradt.

A baleset után a terhelt egy házhoz hajtott, ahol - nem kizárhatóan - 21 óra 30 perc és 21 óra 45 perc közötti időben is fogyasztott szeszesitalt. Ezután gépkocsijában négy utast szállítva a korábbi baleset helyszínét érintve lakására indult.

Az időközben elkezdett helyszínelést végző rendőrök a terhelt gépkocsijáról helyszínen maradt első rendszámablak alapján tett intézkedés során észlelték a terhelt ittasságát, ezért kétszeri vérvételre került sor. A terhelt baleset időpontjában - egy korábbi ital fogyasztás eredményeként - a 0,6-0,7 ezrelékes enyhe fokú alkoholos befolyásoltság állapotában volt.

Az elsőfokú bíróság a terhelt terhére a KRESZ 4. § (1) bekezdés c) pontjában, a 26. § (1) bekezdés a) pontjában, az 58. § (1) és (4) bekezdésében írtak megszegését róta.

Határozatának indokolásában kifejtettek szerint, ha a terhelt a sértett észlelésének helyén a megengedett sebességgel közlekedik,

úgy gépkocsiját az elütési pont előtt az intenzívet el nem érő, közepes intenzitású fékezéssel megállíthatta volna. A baleset a jármű ütközéskori térbeli elhelyezkedése alapján objektíve észlelhető volt. A gépkocsi baleset előtti intenzív fékezettsége és az, hogy a terhelt a helyszínről csak a sértett kikerülésével tudott elhajtani - a tényleges észlelést bizonyítja. Azt, hogy mindez nem tudatosult a terheltben - a bíróság a terhelt alkoholos befolyásoltságára vezette vissza. A sebességtúllépés a terhelt veszélyérzetének oldott voltára, az ütközés tényleges tudatosulása az érzékelő képesség jelentős korlátozottságára utal. Rámutatott arra is, hogy nem zárja ki az alkoholos befolyásoltságot a megfelelő reakció, a veszélyhelyzet intenzív fékezéssel történő hárítása sem. A terhelt közlekedési szabályszegéseit illetően megállapította, hogy a terhelt alkoholos befolyásoltsága és a sebességtúllépésben megnyilvánuló szabályszegése között az okozati összefüggés fennáll.

A bíróság a büntethetőséget kizáró okok (jogos védelem Btk. 29. §, végszükség Btk. 30. §) hiányával összefüggésben rögzítette, hogy a terhelttel szemben - ki nem zárhatóan - kilátásba helyezett fenyegetés a végszükség megállapításának alapjául nem szolgálhat, a mintegy félóra múlva várható támadás pedig lakott környezetben közvetlennek nem tekinthető.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a terhelt és védője által felmentésért, illetve enyhítésért bejelentett fellebbezés folytán másodfokon eljáró Pest Megyei Bíróság a 2004. év december hó 9. napján jogerős 2.Bf.143/2003/37. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének büntetést kiszabó rendelkezését megváltoztatta: a terhelttel szemben kiszabott börtönbüntetés tartamát 2 év 8 hónapra enyhítette, a felmerült bűnügyi költség összegét pontosította, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a felvett bizonyítás eredményeként a tényállást kiegészítette és helyesbítette egyrészt a terhelt előéletével és egészségi állapotával összefüggően, másrészt a baleset helyszínének adataival.

A másodfokú bíróság a terhelt ittasságát és a segítségnyújtás elmulasztását illetően mindenben osztotta az elsőfokú bíróság által kifejtetteket.

II. A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt meghatalmazott védője útján nyújtott be a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjaira alapított felülvizsgálati indítványt. Érvelése szerint a megállapított tényállás megalapozatlan, iratellenes. A bíróság abszolút hatályú eljárási szabálysértései (a bizonyítékok

értékelésével és a bizonyítási indítványok elutasításával összefüggő) indokolási kötelezettség elmulasztása, továbbá a másodfokú bíróság tanácsának összetételében történt változás ellenére az eljárás megismétlésének elmaradása miatt a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítása indokolt.

Mindemellett a védő érvei szerint a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor. Vitatta az ittas állapotban történt vezetés és a sebességtúllépésben megnyilvánuló közlekedési szabályszegés közötti okozati összefüggés meglétét. Ennek hiányában a közlekedési bűncselekmény helyes minősítése közúti baleset okozásának vétsége. Ez kihat a terhelt terhére megállapított segítségnyújtás elmulasztása bűncselekmény minősítésére is: büntett helyett csupán vétség állapítható meg. Sérelmezte, hogy a sértetti közrehatást nem vizsgálta a bíróság, holott a kerékpárt toló személy gyalogosnak minősül, akinek az úttest bal oldalán kellett volna haladnia. Az úttesten áthaladása előtt pedig meg kellett volna győződnie arról, hogy a járműforgalmat nem zavarja-e. A terhelt cselekményeinek törvénysértő minősítése törvénysértően súlyos büntetés kiszabását eredményezte (Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja).

A Legfőbb Ügyészség BF.1184/2008. számú írásbeli nyilatkozatában - és képviselője a nyilvános ülésen - a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartva, a megtámadott ítéletek hatályában fenntartását indítványozta. Az abszolút hatályú eljárási jogszabálysértésekkel összefüggésben kifejtett álláspontja szerint az alapügyben eljáró első- és másodfokú bíróság a tényállás és a bűnösség megállapítása, valamint a büntetés kiszabása szempontjából releváns indokolási kötelezettségét a szükséges mértékben teljesítette.

A másodfokú bíróság maradéktalanul betartotta a tárgyalás folytonosságát, valamint az érdemi határozat meghozatalában részt vevő bíró jelenlétét szabályozó rendelkezéseket.

Nem valósult meg a büntető anyagi jogszabályok megsértése sem.

Az irányadó tényállásból megállapíthatóan a balesettel közvetlen okozati összefüggésben a terhelt által vezetett gépkocsi sebességtúllépése áll, mivel a baleset a megengedett sebességgel történő haladás esetén közepes intenzitású fékezéssel elkerülhető lett volna. A bíróságok helytállóan következtettek arra, hogy a baleset a terhelt KRESZ szabályszegő magatartásának az eredményeként következett be, a terhelt bűnössége az eredmény tekintetében negligencia formájában állapítható meg.

A cselekmények jogi minősítése, a kiszabott büntetés törvényes.

III. A Legfelsőbb Bíróság a támadott határozatokat a védő Be. 416. § (1) bekezdésének a), b) és c) pontjában foglalt jogi okokra történt hivatkozásai alapján vizsgálta felül.

Megállapította azonban, hogy azt a felhozott indokok nem támasztották alá: a bűnösség megállapításának és a cselekmény minősítésének sérelmezése a tényállás támadásán, az eljárási szabályok megszegésének kifogásolása a jogszabály téves értelmezésén alapult.

A bizonyítékok mérlegelésének módjával, s az ennek eredményeképpen megállapított tényállással összefüggő védői támadások a felülvizsgálati eljárásban helyt nem foghatnak, miután e rendkívüli perorvoslat során a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó (Be. 423. § (1) bekezdés). Ennek értelmében a felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó a jogerős ítélet tényállása, és csupán e tényállás alapján lehet a jogkövetkeztetéseket vizsgálni. Ebből következően a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényállás - a bizonyítékok mérlegelésének téves voltára vagy megalapozatlansági okokra hivatkozva - eredménnyel nem támadható.

Ezért az indítvány azon részeit, amelyekben a védő a tényállást kifogásolta, illetőleg az abban nem szereplő, attól eltérő tények alapul vételével kívánta alátámasztani a jogkövetkeztetések téves voltát - figyelembe venni nem lehet. Nem tekinthető elfogadható jogi hivatkozásnak az olyan anyagi jogi vonásokat érintő érvelés, amely valójában nem a jogerős ítélet tényein, hanem az indítványozó által - az ítélettől eltérő - feltételezett tényállás jogi értelmezéséből adódik.

Törvényi ok hiányában nincs lehetőség a határozat felülvizsgálatára azért sem, mert a védő által aggályosnak tartott szakvéleményt a bíróság elfogadta.

Zártkörű törvényi taxációval szabályozottak azok az eljárásjogi törvénysértések is, amelyekre a felülvizsgálati eljárásban eredménnyel lehet hivatkozni.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt okok között nem szerepelnek a védő érvei szerint az alapeljárásban elkövetett eljárásjogi hibák.

Az indítványozó sérelmezte, hogy a bíróság ügydöntő határozatában a bizonyítékok értékelésével és a bizonyítási indítványok elutasításával kapcsolatos indokait nem jelölte meg, indokolási kötelezettségének nem tett eleget.

A Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontjában megjelölt és a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértés akkor állapítható meg, ha a bíróság a büntetőjogi főkérdésben (bűnösség, jogi minősítés, büntetéskiszabás) olyan mértékben mulasztja el indokolási kötelezettségét, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan (Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja).

A Be. 2006. év július hó 1-jétől hatályos 373. §-a (1) bekezdésének III. a) pontja szerint abszolút hatályon kívül helyezési ok, ha a bíróság indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan. A Be. 2006. év július hó 1. napja előtt, - így a támadott határozat meghozatalakor is - hatályban volt rendelkezései szerint az indokolási kötelezettség megsértése csak ún. relatív eljárási szabálysértés volt, amely nem képezett felülvizsgálati okot.

A 2006. év július hó 1. napja előtt jogerősen befejezett büntetőügyekben nincs helye felülvizsgálatnak a 2006. évi LI. törvénnyel módosított 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdésének III. a) és b) pontjában megjelölt okok alapján (EBH. 2006-1498).

Így a megtámadott határozatok felülvizsgálatára ez okból sincs lehetőség.

A bizonyítási indítvány elutasítását érintő indokolási kötelezettség elmulasztása - megvalósulása esetén is - relatív eljárási szabálysértés, és nem azonos a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontjában írt, a bíróság indokolási kötelezettségét érintő eljárási szabálysértéssel.

A védő kifogásolta, hogy a másodfokú bírósági eljárásban történt - a tárgyalás folytonosságára vonatkozó rendelkezés megszegése - olyan lényeges eljárási szabálysértés, amely miatt a jogerős ügydöntő határozat hatályon kívül helyezése és az eljárás megismétlése indokolt (Be. 373. § (1) bekezdés II. b) pontja).

A Legfelsőbb Bíróság - a Legfőbb Ügyészség átiratában és képviselőjének a nyilvános ülésen a felszólalásában előadott indokaival egyetértve - azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati indítvány e körben felhozott indokai alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

A hatályos büntetőeljárási törvény rendszerében is követendő az 1/2002. Büntető jogegységi határozatban szereplő azon iránymutatás, amely szerint a tárgyalás folytonosságára vonatkozó szabály megszegése nem tekinthető az ítélet hatályon kívül helyezését eredményező és a felülvizsgálati eljárás alapját képező ún. abszolút eljárási szabálysértésnek (EBH.1593).

Maradéktalanul betartotta a másodfokú bíróság az érdemi határozat meghozatalában résztvevő bíró jelenlétét szabályozó rendelkezéseket. Az ítélet meghozatalában nem vett részt olyan bíró, aki nem volt mindvégig jelen a tárgyaláson. Ezért a védő hivatkozásában szereplő eljárási jogsértés -, amely a megtámadott jogerős bírói döntés hatályon kívül helyezését célozta - nem valósult meg.

Ezt követően a Legfelsőbb Bíróság az indítvány anyagi jogi kifogásait megalapozó védői érveket - a felülvizsgálati eljárásban is irányadó (alapítéleti) tényállás figyelembevételével - vizsgálva azt állapította meg, hogy az indítvány e részében sem alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontjában írt felülvizsgálati ok - a cselekmény téves jogi minősítése törvénysértő büntetés kiszabásához vezetett - alátámasztásául az indítványozó által felhozott érvek kizárólag a bíróság által megállapított tényekre épülhetnek.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt igen enyhe fokú alkoholos befolyásoltság állapotában, a megengedett sebességet túllépve, 71 km/óra sebességgel közlekedett. A sértettet észlelve intenzív fékezésbe kezdett, azonban a gépjárművét nem tudta megállítani és a sértettet kb. 31- 34 km/óra sebességgel elütötte.

A terhelt magatartását értékelve megállapítható, hogy a sebességtúllépésben megnyilvánuló szabályszegése nélkül nem következett volna be a baleset. Azt ugyanis a terhelt közepes intenzitású fékezéssel is elkerülhette volna, ha a megengedett 50 km/óra sebességgel halad. A sebesség túllépésével a terhelt baleseti veszélyhelyzetet teremtett. Ebben szerepe volt a vezetés előtt elfogyasztott szeszitalnak, amely a veszélyérzetét csökkentette, érzékelési képességét korlátozta.

A felülvizsgálati indítvány hivatkozott arra, hogy a bíróságok a sértett közrehatását nem vizsgálták, holott a sértett szabálytalanul közlekedett. Ezzel kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság rámutat, hogy ez felülvizsgálati okként csak akkor jöhetne számításba, ha a balesetet kizárólag a sértett szabályszegő magatartása okozta volna. A terheltnek felrótt közlekedési szabályszegés ugyanis nem az volt, hogy a sértettnek nem biztosított elsőbbséget, hanem az, hogy a sebességtől lépése miatt önmagát felróhatóan olyan helyzetbe hozta, hogy a KRESZ 3. § (1) bekezdés a) pontján alapuló balesetelhárítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni. Ez a büntetőjogi felelősségének az alapja és ezzel a Legfelsőbb Bíróság is egyetértett.

Az a kérdés, hogy a veszélyhelyzete a sértett alakította ki, büntetés kiszabási kérdés, és mint ilyen, a felülvizsgálat során

nem vizsgálható. A törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tételkereten belül kiszabott büntetés mértéke nem képezheti felülvizsgálat tárgyát.

A halált okozó ittas járművezetés büntette megállapításának feltétele, hogy a szeszestől befolyásolt állapotban történő járművezetés és a Btk. 188. § (2) bekezdés c) pontjában megjelölt súlyosabb következmény (a sértett halála) között az okozati kapcsolatot a KRESZ 4. § (1) bekezdésének c) pontjában foglaltakon felül valamely más közlekedési szabály megszegése (sebességtúllépés) közvetítse, amely egyben a súlyosabb eredmény közvetlen okának tekinthető.

Helyesen állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a terhelt ittasága folytán szegte meg a megengedett sebességre vonatkozó KRESZ szabályt, és e szabályszegéssel közvetlen okozati összefüggésben következett be a sértett halálát eredményező baleset. Az elkövető büntetőjogi felelőssége a minősített esetben akkor állapítható meg, ha az eredmény tekintetében gondatlanság terheli.

A Legfelsőbb Bíróság osztotta az alapügyben eljáró bíróságok e körben kifejtett jogi álláspontját: a terheltnek az eredmény tekintetében a gondatlansága negligencia formájában fennáll.

A balesetet követően a terhelt a helyszínről - anélkül, hogy tőle elvárható segítséget nyújtott volna sérült, vagy olyan személynek, akinek az élete vagy testi épsége közvetlen veszélyben van - a járművével a sértettet kikerülve elhajtott.

Mindezekre figyelemmel a terhelt bűncselekményeit az eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül, törvényesen minősítették halált okozó ittas járművezetés büntettének és segítségnyújtás elmulasztásának a veszélyhelyzetet előidéző által elkövetett büntettének. A büntetőjog más szabályának olyan megsértése sem történt, amely miatt a kiszabott büntetés törvénysértő lenne. A törvényes keretek között kiszabott büntetés felülvizsgálatára, a büntetéskiszabási körülmények újraértékelésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség.

A Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján köteles - a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályukban fenntartotta.

A Be. 3. §-ának (4) bekezdése kizárja a Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezés lehetőségét, felülvizsgálatnak a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja alapján nincs helye. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3)

bekezdésén alapul, minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt.

Budapest, 2009. év június hó 18. napján

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Csere Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Molnár Gábor s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
Kné